

David Bondia Garcia

RESOLUCIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA RELATIVA A L'ÚS INTENSIU DEL PARC DE LA SERRA DE COLLSEROLA

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 6 de juny de 2020, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura, en què exposava la seva disconformitat amb la gestió del Parc Natural de la Serra de Collserola per les diferents molèsties que pateixen les persones afectades per la brutícia acumulada, els sorolls que generen les curses de cotxes i motos que es realitzen, i en general, per l'ús intensiu que es fa del parc per les bicicletes que circulen pels corriols, així com per les persones que accedeixen al Tibidabo.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient estudiant els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinat el contingut de la queixa presentada per la persona interessada, es va valorar la conveniència de dirigir-se al representant municipal de l'Ajuntament de Barcelona del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 11 de juny de 2020 es va sol·licitar a l'organisme corresponent quines havien estat les actuacions dutes a terme per evitar les molèsties per l'ús intensiu del Parc Natural de la Serra de Collserola, d'ara endavant PNSC, tant abans de la declaració de l'estat d'alarma que va suposar el confinament domiciliari, com durant els períodes posteriors al confinament, i que popularment es coneix com a desescalada, així com també les que hi ha previst realitzar per tal de fer un seguiment i control efectiu de l'ús del PNSC.

Resposta dels òrgans afectats

En data 6 d'octubre de 2020 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada en què s'exposa les mesures que s'han anat duent a terme des del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola, d'ara endavant Consorci.

En referència a la massificació i convivència d'usos intensius, a banda de la situació excepcional que es va produir durant el primer cap de setmana de desconfinament domiciliari, els dies 2 i 3 de maig de 2020, el PNSC pateix un greu

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), d'acord amb la Mesura de Govern sobre l'Estratègia d'Impuls de l'Agenda 2030, concretament amb l'objectiu 15, protegir, restaurar, promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres.

problema de sobre freqüentació. Per aquest motiu, des de l'any 2016 el Servei d'Ús Públic del Consorci va crear un grup de treball que ha impulsat, entre d'altres aspectes, la creació d'una Taula de treball específica amb participació de tècnics d'esports i medi ambient dels diferents municipis afectats.

Tot i les actuacions dutes a terme, l'abordatge de la problemàtica de la massificació i convivència d'usos intensius continua sent una preocupació de primer ordre, sent l'ús que fan els ciclistes un dels que més incidències genera per conflictes amb altres usuaris. Per intentar revertir aquesta situació s'han endegat accions en el vessant comunicatiu i educatiu. El Consell Consultiu del Consorci, en el què hi ha representades 54 entitats dels diferents sectors socials vinculades al PNSC, organitza sessions centrades en aquest aspecte, ja que malgrat la feina feta, aquesta problemàtica continua augmentant.

D'altra banda, s'ha aprovat una proposta de regulació de l'ús ciclista, incloent-hi un marc sancionador que diferents Ajuntaments ja han aprovat definitivament, incorporant la proposta a les seves ordenances municipals. Cal tenir present que les persones que són Guardes Forestals del Consorci no tenen la condició d'agents de l'autoritat i, per tant, no tenen la potestat sancionadora. S'indica que a la pàgina web del PNSC hi ha l'espai "Collserola en bicicleta" on es troba tota la informació referent a la normativa i les recomanacions per part dels serveis tècnics del Consorci, així com un mapa d'ús ciclista, amb la identificació de més de 250 km per on es pot circular en bicicleta.

També s'informa que a començament de l'any 2020 es va iniciar la creació d'una Taula Tècnica de treball entre totes les administracions que gestionen els espais naturals protegits de Catalunya, per tal d'unificar criteris i fixar objectius i directrius d'ordenació de les activitats d'ús públic. Malauradament, durant l'estat d'alarma decretat amb motiu de la crisi sanitària, no es va poder avançar amb les activitats previstes.

Durant les fases de desescalada del confinament domiciliari es van dur a terme diferents tasques de vigilància i control de visitants del PNSC, amb coordinació amb els diferents cossos de seguretat, així com d'informació de les mesures preses i sobre les bones pràctiques durant les visites al PNSC.

En referència a la brutícia acumulada s'informa que el Consorci té contractat un servei de recollida de deixalles per les àrees d'estada de tot el PNSC, però l'afluència massiva de visitants durant aquests períodes posteriors al confinament ha fet que, temporalment, s'hagi acumulat més brutícia.

Des del Consorci s'indica que la retirada de brossa dels espais naturals és costosa i complicada, tant per la dispersió geogràfica dels contenidors com per l'accés dels serveis de recollida, i per aquest motiu es treballa amb l'objectiu de reduir al màxim els punts de recollida i situar-los als principals accessos del PNSC.

La neteja del PNSC és un dels capítols on es destina més pressupost per part del Consorci i una empresa externa és l'encarregada de fer un circuit setmanal que abasta tots els punts preestablerts, en funció de la freqüentització i el tipus d'ús que es fa de l'espai, i que si és necessari realitza fins a dos cops el servei.

David Bondia Garcia

A més d'aquest circuit setmanal i amb el suport de l'equip d'operaris de camp, es realitzen neteges extraordinàries en punts on s'hi localitzen abocaments o acumulacions excessives. Aquestes neteges inclouen aquells punts on es detecten abocaments de diferents materials, com ara pneumàtics o fustes, i restes d'obra, com pot ser el fibrociment.

En referència als sorolls per curses de cotxes i motocicletes que s'organitzen possiblement sense autorització a les zones veïnes del PNSC, des del Consorci s'informa que la responsabilitat correspon als diferents municipis implicats.

CONSIDERACIONS

Abans d'iniciar l'anàlisi de les circumstàncies, es vol destacar que durant els mesos següents, des d'aquesta Sindicatura s'ha estat pendent de l'aprovació definitiva del Pla Especial de protecció del medi natural i del paisatge del PNSC, que finalment es va publicar en data 9 d'abril de 2021.

Aquest Pla Especial pretén garantir la màxima protecció i conservació dels sistemes naturals que conformen el parc, de vital importància no només per la ciutat de Barcelona, si no per tota l'àrea metropolitana. En paral·lel, també s'ha aprovat la Modificació puntual del Pla general metropolità en l'àmbit del PNSC per tal d'adaptar el planejament metropolità, de 1976 a la realitat existent, a la legislació més recent i al mateix Pla Especial.

Entre el objectius del Pla Especial del PNSC hi consta la preservació i millora dels valors ecològics de la serra a partir de quatre eixos: millora de la connectivitat, conservació dels elements de valor ecològic, control de les pertorbacions i foment de l'economia verda.

En quan a les infraestructures i serveis, s'aposta per minimitzar l'ocupació i la fragmentació dels espais lliures de Collserola i es crea un espai anomenat funcional, de transició entre les zones naturals i urbanes, que té un paper regulador en les dinàmiques de l'espai natural i on es concentren les activitats i usos. Així mateix, es defineix una xarxa bàsica per a l'ús públic a partir de la infraestructura existent amb l'objectiu de fomentar el parc com a espai de salut, benestar i coneixement.

En aquesta mateixa línia es conformen les fites dels 17 ODS de l'Agenda 2030, les quals es va comprometre a assolir el consistori, sent un dels seus objectius principals aconseguir ciutats més habitables per la salut, el benestar i la qualitat de vida, i entre aquestes es vol fer esment a la fita operativa 15.4 que fa referència a **la incorporació de criteris de canvi climàtic a la gestió del PNSC**, abans del 2030. D'aquesta manera, **l'Ajuntament haurà de vetllar per la efectiva implementació del Pla Especial del PNSC**.

Una altra fita operativa, la 11.7, també té relació amb aquest assumpte ja que fa referència a **la importància dels espais verds públics, fonamentals per al lleure i la convivència a la ciutat, que cal que siguin de qualitat i accessibles per a tothom, i també que incorporin espais i equipaments segurs i atractius per promoure el joc infantil a l'aire lliure i en llibertat.**

Recordar que la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat preveu el compromís de les ciutats signatàries a garantir el dret a la ciutat, el qual inclou, entre d'altres, la qualitat de vida (article I), i fa un especial èmfasis en la protecció de col·lectius amb més vulnerabilitats, així com altres drets més específics, com són el dret a un medi ambient sa (art. XVIII), a un urbanisme harmoniós i sostenible, i a procurar una relació harmoniosa entre l'hàbitat, els serveis públics, els equipaments, els espais verds i les estructures destinades als usos col·lectius, així mateix, recull el dret dels ciutadans i ciutadanes a la participació per assolir una planificació i una gestió urbanes que assoleixin l'equilibri entre l'urbanisme i el medi ambient (art. XIX); així com el dret a la circulació i la tranquil·litat (art. XX).

El mateix Ajuntament fa una aposta clara en el Pla d'Actuació Municipal per al període 2020-2023 pels espais verds a la ciutat i dona rellevància a la seva importància, *més verd a la ciutat és més salut per a la ciutadania. És un aire més net, més eficiència, més espais d'ombra i més resiliència. En la situació actual generada per la pandèmia de la covid-19 aquests elements adquireixen una rellevància estratègica encara més singular i important. Per tant, l'ampliació del verd i generar nous connectors, però també fer-ne una gestió més naturalitzada i rehabilitar el verd existent, seran actuacions destacades.*

Arribats a aquest punt, es pot considerar que les diferents administracions afectades s'han implicat per preservar el verd del PNSC, controlant-ne els usos entre d'altres mesures, però caldrà estar atents als esdeveniments per tal de **garantir l'ús universal d'aquest espai públic per tota la ciutadania**, a més d'un medi ambient sa i adequat, ja que havent-hi actualment més de 250 km aptes per l'ús ciclista no es pot permetre un ús inadequat d'altres itineraris, com bé denuncia la persona promotora d'aquesta queixa. Des d'aquesta institució es considera del tot convenient fer un seguiment de l'ús efectiu dels itineraris ciclistes i alhora una supervisió, segons les diferents ordenances en vigor dels municipis implicats, per tal d'evitar l'ús indegut d'altres itineraris no previstos per l'ús ciclista.

D'altra banda, i en referència a l'acumulació de deixalles i l'estat de brutícia que presenta el parc que també es denuncia en la present queixa, es constata que en l'article 44.6 del Pla Especial aprovat **es prohibeix l'abocament i abandonament de deixalles o de qualsevol material de rebuig, sense perjudici de l'ús adequat dels elements expressament instal·lats per la seva recollida.**

Tot i així, seria necessari perfilar un pla d'acció per tal de minimitzar la generació de residus que es produeix i que amb la implicació de tothom podrien ser evitables, d'aquesta manera hi havia la previsió d'iniciar una sèrie de mesures encaminades a aconseguir una gestió dels residus més eficient, sobretot pel que fa referència a l'optimització dels recursos municipals, ja que la despesa que suposa la neteja del parc natural, donada la sobreocupació que acostuma a produir-se és important. Es

David Bondia Garcia

considera del tot imprescindible per aconseguir uns bons resultats en referència a la gestió dels residus la implicació de la ciutadania, ja que serà amb la disminució de la generació dels residus que es podran obtenir solucions més beneficioses per tothom.

Remarcant que l'article 31.3 de la Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona disposa que l'Ajuntament té el deure de preservar i millorar el medi ambient i de potenciar la cultura mediambiental, incloent-hi els hàbits de reutilització i de reciclatge. I que totes les accions encaminades a sensibilitzar a la ciutadania sobre els beneficis que suposa el disposar d'un medi ambient de qualitat i un entorn urbà sostenible són benvingudes i es consideren adequades, com bé ha manifestat aquesta Sindicatura en diferents ocasions, ja que totes les persones tenen dret (alhora que també tenen el deure) a un medi ambient que permeti una bona qualitat de vida a la ciutat, lliure de residus.

Finalment, i en referència al tercer punt al que es fa referència en l'exposició de motius d'aquesta queixa, les curses il·legals de vehicles motoritzats que es puguin dur a terme, cal tenir present que els sorolls no desitjats i nocius poden arribar a pertorbar la qualitat de vida de les persones i que **en l'àmbit del PNSC són d'aplicació les determinacions establertes en la legislació sectorial vigent relatives a la contaminació, entre altres la acústica** (art. 20 del Pla Especial). Per la qual cosa, el consistori ha de controlar les emissions acústiques que afectin al terme de Barcelona.

Així mateix, l'article 12.2 de la Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona estableix que l'Ajuntament ha de promoure accions cíviques que constitueixin un exemple de convivència i ha de perseguir les actuacions de qui pertorbi indegudament la vida ciutadana.

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula aquesta institució, aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació del Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola, així com del propi Ajuntament de Barcelona, no ha estat suficientment eficaç per preservar el medi ambient i garantir l'ús universal del PNSC per part de tota la ciutadania, amb bones condicions.

En conseqüència, emeto la següent decisió:

- **Recomanar** a la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica que informi sobre l'estat d'implementació de les mesures aprovades amb el Pla Especial del PNSC, així com de la valoració del seu seguiment.
- **Recomanar** a la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica que plantegi al Consorci del PNSC l'establiment d'un pla de reforç preventiu dels serveis de neteja i manteniment del parc en aquells períodes en què es prevegi més afluència de visitants.

- **Recomanar** a la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica que insti als Districtes implicats a perseguir les activitats molestes que es realitzin en el PNSC, dins el terme de Barcelona.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 13 de gener de 2022